

ESKO SALMINEN

Vuoden 1918 sota herättää lisää keskustelua

Marko Tikka arvosteli Historiallisessa Aikakauskirjassa 1/2008 Esko Salmisen teoksen *Päättymätön sota 1918. Sisällissota julkisessa sanassa 1917–2007*. Salminen kommentoi Tikan arviota.

■ Marko Tikka arvosteli tarkoitushakuisin ja kevein perustein teostani. Tällaisiin kirjarvosteluihin ei kannattaisi vastata, ellei kyseessä olisi Historiallisen Aikakauskirjan kaltainen arvovaltainen foorumi. Jo kirjoituksensa alussa Tikka esittää väitteen, jonka mukaan minä olen oman teokseni alkajaisiksi tuonut esille sen, miten vuoden 1918 sota tulisi tulkita. Mihin tällainen väite tutkimukseni ”lähtökohdasta” perustuu? Entä toinen, vahvasti liioiteltu väite kirjan avoimesta poliittisesta asenteellisyydestä?

Olisin myös, Tikan kannanottojen mukaan, tuonut kirjani alussa esille ”lopullisen totuuden” vuoden 1918 sodasta ja näin nauttanut tutkimukseni siihen! Kaikki nämä väitteet osoittavat, että Tikka ei ole lukenut kunnolla koko kirjaani – tai on vain katsellut siitä omiin leimaamistarkoituksiinsa sopivia kohtia. Sodan molempien osapuoltenhan, niin punaisten kuin valkoistenkin, lähtökohdat ja tavoitteet sekä sodan jälki-kuva on pyritty tuomaan esiin massiivisesta

aineistosta mahdollisimman tasapuolisesti.

Olen aiemmin arvostanut Marko Tikkaa puolueettomana ja ammattitaitoisena tutkijana. Nyt Tikka kuitenkin sisällyttää kirjoitukseensa joitakin tyhjänpäiväiseen yliopistoliturgiaan kuuluvia heittoja. Niiden perusteella Tikka sitten syyttää teostani analyytisyyden puutteesta. Minkäänlaista analyysistä tutkimukseni tavoitteista, metodista, laajasta lähdepohjasta tai sisällöstä ei Tikka itse tarjoa. Liioin hän ei riittävästi ota huomioon esipuheessa esitettyjä työn metodologiaa ja tavoitteita eikä suhteuta niitä kirjan sisältöön.

Tikka ei myös mitenkään huomioi sitä, että julkista sanaa koskevassa mielikuvahistoriassani tarjotaan ensimmäinen perusselitys tästä tutkimattomasta aihepiiristä aikavälillä 1917–2007. Tutkimusmateriaali käsittää ko. ajalta kirjallisuuden, lehdistön, politiikan ammattilaisten, valtion johtajien ja tutkijoiden tekstien analyysin. Materiaali perustuu näin maan arvovaltaisimpiin kirjoittajiin. Tekstien perusteella hahmotetaan pitkän aikavälin kuva sisällissodan vaikutuksesta myöhempään kriiseihin, Suomen politiikkaan sekä kansalaisten mieliin 1918 sodan alkamisesta nykypäivään.

Tikka näyttää ärsyttäneen myös se, että olen arvostellut uusinta, sisällissotaa koskevaa tutkimusta siitä, että ko. töitä on paljolti tehty ”hävinneiden ehdoilla”. Joidenkin johtavien lehtien mukaanhan Suomessa on paljolti päässyt vallalle ”punertava puolitus” sisällissodasta. Ilman erityistä tutkimustakin on helppo havaita esimerkiksi se, että mediassa on nyt sodan 90-vuotismuiston yhteydessä esitetty laajasti valkoisten tekemiä surmia, sotaa edeltäneen ja sen ai-

kaisen punaisen terrorin jäädessä vähemmälle huomiolle. Tässä tietysti todettakoon, että tutkimus ja media voivat vapaassa maassa valita suvereenisti aiheensa ja tavoitteensa myös vuosien 1917–1918 kohdalla.

Kritiikkini on lisäksi koskenut sitä, että yli 36 000 uhria vaatineen väkivaltaisen kapinan syistä ja arvopohjasta on viime aikoina yleensä vaiettu. Esimerkiksi Martti Häikiö on huomauttanut *Helsingin Sanomissa*, 6.4.2008, että vuoden 1918 sodan historian käsittely on alkanut usein vasta siitä, kun

SDP:n aloittama punakaartien hyökkäyssota kääntyi perääntymiseksi ja tappioksi, ja sodan aloittajista eli laillisen hallituksen vastaisen kapinan tekijöistä tuli sodan uhreja.

Lisäksi on pyritty vaikenemaan siitä, että valkoisten voitto pelasti Suomen itsenäisyyden, kansanvallan ja samalla parlamentarismien. Nämä seikathan useat johtavat historian tutkijat ja SDP:n omat johtavat poliitikotkin ovat eri yhteyksissä ja eri aikoina tunnustaneet. ■